

Lech Milian

**DLACZEGO IDEOLOGIE
są obecne w życiu społecznym?**

CZĘŚĆ DRUGA

GSW

Gdańsk 2021

Redakcja Katarzyna Gotowicz, Tomasz Mikołajczewski

Projekt okładki Tomasz Mikołajczewski

Wydanie pierwsze, objętość 19,0 ark. wyd., Gdańsk 2021

Druk i oprawa

Mazowieckie Centrum Poligrafii

05-270 Marki, ul. Słoneczna 3C, www.drukksiazek.pl

© Copyright by Gdańska Szkoła Wyższa, Gdańsk 2019–2021

GDAŃSKA SZKOŁA WYŻSZA

WYDAWNICTWO GSW

Gdańska Szkoła Wyższa

80-875 Gdańsk, ul. Biskupia 24B

tel. 58 305 08 11, tel. 58 305 08 12

Zamówienia: wydawnictwo@gsw.gda.pl

www.gsw.gda.pl/wydawnictwo

ISBN druk 978-83-66270-09-1 Nr kat. [109]

ISBN online 978-83-66270-04-6 Nr kat. [104]

https://gsw.gda.pl/wydawnictwo/dlaczego-ideologie-sa-obecne_104

Spis treści

In Memoriam prof. zw. dr hab. Lechowi Milianowi	9
Uwagi o strukturze tematycznej monografii	13
Informacja o zawartości tematycznej części drugiej w nawiązaniu do pierwszej ...	13

Przypomnienie wiedzy o ideologiach, ale nie tylko

Poszukiwanie sensu życia wiodącym problemem filozofów	19
Ideologie wytworem ludzkich pragnień, jednak też narzędziem władzy	23
Istota średniowiecznego absolutyzmu władczego kościoła	25
Trudny proces wyzwalań się społecznego spod absolutyzmu kościoła	28
Funkcje religii politeistycznych i przyczyny ich zaniku	31
Czy monoteizm chrześcijaństwa może budzić wątpliwości?	33

Świadomość składnikiem kontaktu ludzi z ideologiami

Świadomość kategorią społeczną, ale także ideologiczną	37
Poszukiwanie <i>prawdy</i> składnikiem świadomości u G.W.F. Hegla	40
Świadomość w poglądach K. Marksa oraz M. Webera	43

Ideologia i władza w dwóch ocenach poznawczych

Dlaczego władza nie może obejść się bez ideologii? Pogląd M. Webera	47
Zależność władzy od ideologii w przekonaniu G. Simmla	50

Stoicyzm w ideologicznej konfrontacji z chrześcijaństwem

Zasady stoickiej etyki trwałym dorobkiem rzymskich intelektualistów	55
Stoicka myśl społeczna <i>obciążona</i> problemem niewolnictwa	59
Stoicka filozofia przekształcająca się w ideologię absolutu	61
Religijna wyobraźnia Epikteta z chrześcijańskim jej <i>wydzwiewkiem</i>	65
Wpływ stoicyzmu na chrześcijański porządek i etykę	70
Czym chrześcijanie <i>przyciągali</i> do siebie stoików?	73

Chrześcijaństwo na *wyboistej* drodze do panowania

Upadek idei o wspólnocie majątkowej i prawnej chrześcijan	79
Przyczyny zanikania radykalizmu ideowego chrześcijaństwa	83
Chrześcijaństwo w ogniu walk teologicznych. Kontrowersyjne mutacje	88
Integracja chrześcijaństwa z istniejącym porządkiem społecznym	94

Średniowiecze, czyli chrześcijański porządek społeczny

Augustiańska wizja doskonałego państwa chrześcijańskiego.....	97
Feudalizm w rozbudowanej teologicznie wizji tomistycznej.....	100
Jaki powinien być według teologa Tomasza władca, nazwany królem?.....	103
Teologiczno-prawny spór: kto ma prawo do własności.....	106
Wykształcenie się specyficznej własności kościelnej.....	109
Średniowieczna gospodarka w służbie kościoła i protestancka próba odnowy ...	114
Próby adaptacji doktryn kościoła do porządków demokratycznych.....	117

Wolność osobista w interpretacjach ideologicznych

Wolność osobista jako kategoria społeczno-ideologiczna.....	123
Przejawy czasowego zniewolenia ludzi w okresie przedhelleńskim	126
Wolność osobista i niewolnictwo w <i>oprawie</i> filozofii starogreckiej	129
Kult wolności osobistej podłożem ateńskiej demokracji, ale jakiej	132
Stoicka koncepcja duchowej wolności osobistej z jej społeczną genezą	136
Wolność osobista w teologii tomistycznych powinności	139
Wolność osobista w formule kościoła współczesnego	142
Wolność w ujęciu marksistowskim jako wyzwalenie się od konieczności	145
Wolność osobista w ujęciu <i>wczesnego</i> liberalizmu politycznego.....	147
Jak można zniekształcić liberalne idee? Rewolucja francuska	149

Czas poza pracą w kontekście wolności osobistej

Czas poza pracą w historycznych przekształceniach jego <i>meritum</i>	153
Czas poza pracą w marksistowskiej ewolucji pojęciowej.....	156
Współczesny czas wolny <i>wpisany</i> w ideę <i>liberalnej</i> wolności osobistej.....	158

Liberalizm i marksizm oraz ich ideologiczne mutacje

Średniowieczne początki liberalizmu i jego nowożytnie wzmocnienia.....	163
Liberalizm ekonomiczny i jego ideologie <i>nasycone</i> mutacjami.....	167
Jeszcze o pracy w jej procesie <i>liberalnego dojrzewania</i>	170
Humanizm życia społecznego kategorią demokracji liberalnej.....	173
Marksizm z dialektyką przekształceń życia społecznego	175
Enigmatyczna wizja marksistowskiego porządku socjalistycznego	178
Pochodna marksizmu, czyli syndykalistyczny anarchizm.....	181
Marksizm <i>unowocześniony</i> w koncepcji H. Marcuse'a.....	184
Udany w praktyce fenomen ideologiczny, czyli socjaldemokracja.....	187

Karol Monteskiusz z wizją demokracji, nadal aktualną

Istota demokracji, ale też jej konieczne uwarunkowania.....	191
Zagrożenia dla demokracji w ludzkiej zachłanności na bogactwa?.....	195
Potrzeba społecznej kontroli władzy, także w demokracji.....	197
Ludzkie pragnienie władzy kolejnym problemem demokracji	199

Podłoże sprawcze dla ideologii XX i XXI wieku

Wczesny liberalizm już w <i>kapitalistycznej</i> oprawie według T. Veblena	203
Neoliberalizm według S. Amina, myśliciela pozaeuropejskiego	206
W poszukiwaniu źródeł ideowych rasizmu i nacjonalizmu	210
Ideologia zaborów imperialnych z zarysem historycznym	213
Globalizacja odmianą współczesnego imperializmu	217

Bolszewizm i faszyzm w wizjach i praktyce

Mutacja marksizmu w koncepcji dyktatury proletariatu	223
Bolszewizm leninowsko-stalinowski w obrazie faktograficznym	226
<i>Demokracja ludowa</i> osobliwą mutacją umiarkowanego bolszewizmu	230
Faszyzm włoski w zarysie rozwoju ideologicznego	234
Nazizm lub hitleryzm niemiecką wersją włoskiego faszyzmu	237
Mityczne, kulturowe oraz filozoficzne źródła nazizmu	240

Świat w bieżących uwikłaniach ideologicznych

Czy ideologie mają jeszcze sens dalszego istnienia?	245
Obraz sprzeczności świata w pełni już globalnego	249
Wizja społeczeństwa informacyjnego w rozbieżnych poglądach	253
Populizm pretendujący do rangi współczesnej ideologii	255
Populizm nowym rodzajem demokracji neoliberalnej?	258

Potężniejące zagrożenia, także nie w pełni ideologiczne

Ekspansja islamu z religijną wizją porządku społecznego	261
Jak może wyglądać przyszły społeczny świat zindustrializowany?	265
Eugenika liberalna sygnalizowanym społecznym faktem?	267
Działanie zapobiegawcze czy oczekiwanie na apokalipsę?	270

Dzieła wykorzystane w treści opracowania	275
Indeks nazwisk	281